

מכון שלום הרטמן • תכנית בארי

חג השבועות היה במקור חג הביכורים שבו היו מביאים את ביכורי קציר החיטים לבית המקדש. לאחר חורבן בית המקדש טקס הביכורים לא נתקיים עוד וחז"ל הפעינו את החג בתכנים חדשים. חג הביכורים הפך לחג מתן תורה. בשיעור זה ננסה לברר את יחסנו לתורה שניתנה בחג השבועות. האם אנו רואים את עצמנו כחלק משרשרת הדורות שקיבלו את התורה?

מטרות השיעור

1. לברר את משמעות חג השבועות כחג מתן תורה.
2. לעורר שאלה על יחסנו לתורה כיום.
3. לעודד את תלמידינו לקחת חלק בתורה כמרכיב בתרבות שלנו.

מבנה השיעור

השמעת המשנה בביצועו של שלמה גרוניך וביצוע משימת האזנה. חלוקת הכיתה לחברות (קבוצות קטנות) לעבודה על המקור. דיון במליאה בעקבות העבודה בחברות. השמעה חוזרת של המשנה.

מהלך השיעור

1. נחלק לתלמידים דף למשימת האזנה, נשמיע את השיר ונבקש מהתלמידים למלא את החסר בדף.
2. התלמידים יתחלקו לחברות (קבוצות למידה קטנות של 2-4 תלמידים) ויעבדו על דף המקורות.
3. נאסוף את התלמידים לדיון במליאה. את הדיון נוכל לקחת לכיוונים שונים.
הצעה א': שרשרת המסירה ומקומנו בתוכה: מה יחסנו אל התורה? האם היא משהו שחשוב בעינינו להמשיך ולהעבירו? האם אנחנו מרגישים חוליה בשרשרת, שקיבלנו את התורה? אם כן, באיזה אופן? אם לא, מדוע? מה המחיר? האם היינו רוצים לשנות זאת וכו'.
4. **הצעה ב':** המלצות הכנסת הגדולה: במשך לשאלות שנשאלו בדף המקורות, מה דעתנו על ההמלצות של אנשי הכנסת הגדולה לגבי הדיינים, מספר התלמידים וקביעת סייגים? אלו הצעות אופרטיביות היינו מציעים? נסיים בהשמעה חוזרת של המשנה מולחנת ומבוצעת על ידי שלמה גרוניך, יש לשער ולקוות ולעודד שהתלמידים יצטרפו.

כיתה ח' ◀ דף לתלמיד

ילקוט לשנת חינוך

תכנית בארי

משימת האזנה

מִשָּׁה קָבַל תּוֹרָה מִ_____

וּמִסָּרָה לִ_____

וַיְהוֹשֶׁעַ לִ_____

וְ_____ לִ_____

וּנְבִיאִים מְסֻרִיָּה לְאַנְשֵׁי כְּנָסֶת הַגְּדוּלָה.

הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים:

הָיוּ מְתוּנִים בְּדִין

וְהִעֲמִידוּ תִלְמִידִים הַרְבֵּה

וַעֲשׂוּ סֵיג לַתּוֹרָה

(משנה, מסכת אבות, פרק א', משנה א')

כיתה ח' ◀ דף מקורות לתלמיד

היגיון חינוך
אסכולות

מִשָּׁה קִבַּל תּוֹרָה מִסִּינַי
וּמִסְרָה לִיהוֹשֻׁעַ
וַיְהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים
וְזִקְנִים לְנָבִיאִים
וְנָבִיאִים מִסְרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנָסֶת הַגְּדוּלָּה.
הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים:
הָיוּ מְתוּנִים בְּדִין
וְהֵעֲמִידוּ תְלִמִּידִים הַרְבֵּה
וַעֲשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה

(משנה, מסכת אבות, פרק א', משנה א')

נקודות לדיון

- ◀ ציינו את החוליות בשרשרת המסירה. ממי אל מי עברה התורה?
- ◀ איך מתקשרת משנה זו לחג השבועות?
- ◀ אלו חוליות כדאי לדעתכם להוסיף לשרשרת המסירה?
- ◀ החוליה האחרונה המצוינת במשנה הם אנשי כנסת הגדולה. שלושה דברים נאמרים בשמם. נסחו את קביעותיהם במלים שלכם.
- ◀ תנו דוגמא מהמציאות שאתם חיים בה לכל אחת מהקביעות. הביעו דעה מנומקת ביחס לכל אחת מן הקביעות: האם רצוי שהשופט יהיה מתון או קפדן? מה מוטב לדעתכם קבוצה קטנה ואיכותית של לומדים או קבוצה גדולה ובה רמות שונות של לומדים? האם כדי לשמור על החוק צריך ליצור סייגים או שהסייגים מיותרים? הוסיפו קביעה משלכם שכדאי לדעתכם להוסיף כדי להעביר את התורה בהצלחה מדור לדור.

לפנינו משנה א' מפרק א' במסכת אבות.
מסכת אבות מיוחדת בהיותה המסכת היחידה במשנה (שהיא קובץ הלכות, חוקים מתקופת התנאים, מאה 1-2 לספירה) שאין בה הלכה (חוק), אלא רצף של מאמרי מוסר פתגמים וכיוב'. המשנה הפותחת את מסכת אבות מתארת את שרשרת המסירה.
משה קיבל את התורה במעמד הר סיני. הוא העביר אותה ליהושע עם תפקיד הנהגת העם. יהושע העביר את התורה לזקנים הזקנים לנביאים וכאן קורה דבר מעניין, התורה עוברת מהנביאים לאנשי כנסת הגדולה שמוסיפים עליה דברים. התורה שבכתב עברה לאנשי הכנסת הגדולה שהיוו את ראשיתה של התורה שבעל-פה והם למעשה חלק בלתי נפרד משרשרת המסירה. יש בכך כדי להצביע גם על הקשר ההדוק שבין התורה שבכתב לבין התורה שבעל-פה שהן כאחת.

אנשי כנסת הגדולה אמרו שלושה דברים: "הוו מתונים בדין"

- בשעה שאתם שופטים את הבריות שפטו במתינות, לקולא לא לחומרה, לצד החסד ולא לצד הדין. זוהי הנחייה לדיינים.

"והעמידו תלמידים הרבה"

- אמירה זו מתייחסת לאנשי כנסת הגדולה כמעבירי המסורת, כחוליה בשרשרת. על מנת שהתורה תמשיך ותעבור יש לדאוג להרבה תלמידים שייקחו בה חלק. זאת ועוד, יש לשאוף למספר רב של תלמידים כשהדגש הוא על כמותם ולא על ברירתם או העדפת קבוצה מסוימת על פני אחרות.

"ועשו סייג לתורה"

- כאן ההתייחסות היא לגוף המחוקק ולתפקיד של החוק כמה ששומר על התורה, על קיום המצוות. כל אחת ואחת מההנחיות הללו יכולה להיות פתח לדיון בכיתה, בהמשך לנקודות שהוצעו לדיון בדפים לתלמידים.